

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Bolgár György

Látta-e már Budapestet?

Látta-e már Budapestet este?

Összehúzza szemét a nap, lustán elnyúlik a város teste,
Kacérkodik a beste a kaján holdnak integetve,
Mélyet lélegezni a nyárból nem rest-e?

Dehogy. Látta-e már, ahogy Pest

A füledt délutánt megette? Feshtet-e róla képet
Az idő, mely a tereket belepte,
S itt állunk térben, időben tetőtől talpig bekeretezve?

Nem. A festék azonnal leperreg, a tér szűkül, majd újból
kitágul,

Időnk nincs, a budai dombok már nyomulnak ott hátul,
Bámulhatod a Dunát, hogy milyen sok víz lefolyt,
Folyt. köv., míg kő kövön nem marad, csak folt

Hátán folt, kiszáradt meder, Pestet a jövő elárverezte,
Hiába minden, hogy nem oda Buda, de ide Verecke,
Látta-e már Budapestet este? Vegyen jegyet,
Ha van még, mindjárt zárunk, közeleg a város eleste.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

A BUDAPEST folyóirat lapszámái és a BUDAPEST PLUSZ füzetek az alábbi helyeken vásárolhatók meg

- **Kiadónkban** (Summa Artium Nonprofit Kft.,
1054 Budapest, Honvéd utca 3., V. emelet 13.
T/F: +36-1 318-3938) munkanapokon 9–16 óra között
- **az Írók Könyvesboltjában**
(Budapest, VI., Andrásy út 45.)
- **a FUGA Budapesti Építészeti Központban**
(Budapest, V., Petőfi Sándor utca 5.)
- **a Budapest Antikváriumban**
(Budapest, IX., Üllői út 11-13.)
- **a Litea Könyvesbolt és teázóban**
(Budapest, I., Hess András tér 4.)

A MÚLT MÉLYSÉGES KÚTJAI

Saly Noémi

A város története iránt érdeklődők most kétszeresen is örülhetnek. Egyrészt, mert a hosszú szünet után újraéledt Városháza Kiadó nem-hogy új kötettel, hanem egy új sorozat nyitókötetével kedvesedik nekik, másrészt mert ez a szép kis könyv Pest históriájának olyan régi rétegeibe ás le – a kifejezés minden értelmében –, amelyek közé még a „művelt átlagolvasó” is nagyon ritkán merészkedik.

A török hódoltság hatalmas törést jelentett az ország életében. Az előzményekből csak szomorú töredékek maradtak, Mátyás király világhírű Budájából szinte semmi. Hát még Pestből! A régi történetírók olykor emlegették ugyan túlparti vadaskertjét, kastélyát, de ki hihette volna, hogy annak nyoma lehet? S hogy szoros köze volt hozzá a pesti szerbek nevezetes búcsújáró helyének, Illés kútjának?

Nos, Buza Péter ezeknek a kérdéseknek a nyomába ered könyvében, amely két részből áll. Az első fele történeti kutakodás. Először is: hová tűnt a Ludovika akadémia kertjéből maga a forrás, amelynek „páratlanul tiszta és kitűnő vizéből” az egykori imaház tövében még az 1930-as évek végén is ittak? Ehhez meg kellett találni a háború után lebontott kápolna romjait és alatta az eredeti forrásfoglalást. A szerző és segítői 1985-ben meg is találták, föl is tárták, s a kútházat épp negyedszázada gyönyörűen helyreállítva vissza is adták a város közönségének.

Ez után már csak (?) össze kellett fésülni ezeket a becses leleteket azokkal a történeti adatokkal, amelyek a királyi vadászházat a forrás közelébe helyezték.

Ezekből az volt kihámozható, hogy Pest város 2. számú majorjában, amelyet a város 1718-ban romostól, lövészaknyhóستól és Il-

lés-kutastól a megyei alispánnak, *Szeleczy Márton*nak ajándékozott, bizony a legendás királyi vadaskertre bukkanunk. S hogy amikor Szeleczy valamikor 1720 és '30 között a romokra alapozva fölépíti saját impozáns kastélyát, az építkezés közben talált szép köveket beviszi a városba, és jó ismerőseinek ajándékozza – így kerülnek a mai Belvárosba, s onnan a Budapesti Történeti Múzeum reneszánsz termébe, ahol bárki megcsodálhatja őket. Eközben megismerkedhetünk magával Szeleczy urammal, aki hatalmas szigorral kötelezi jobbágyait gyerekeik iskoláztatására, és akinek városszéli palotájában vendégeskedik *Mária Terézia* felséges férjével, *Ferenc* császárral, aztán *II. József* több alkalommal is, amikor megszemléli a tiszteletükre rendezett hadgyakorlatot a Rákos mezején. (Tudja valaki pontosan, hol is feküdt az a Rákos mezeje, amely a magyar történelem lapjain lépten-nyomon előbbukban? Hát itt, az akkori pesti határban, karnyújtásnyira a Belvárostól. A könyvben szereplő remek régi térképek segítenek – végre! – odatalálni.)

S hogy mi lett aztán a kastéllal? 1798-ban *Festetics Antal* birtokába került, innentől már képeink is vannak róla. De 1848-ban *József* nádor kérésére megválnak tőle, hogy itt alakítsák ki az egyetem fűvészkertjét...

Fűvészkert? Hiszen ismerjük. Hogy az igazgatósági épület...? Hogy annak a pincéjében? Vagy még annál is lejjebb? Türelmetlenül fogsz lapozni, kedves olvasó, és nem csalatkozol.

S ha eddig is izgulhattunk eleget, már amennyiben fogékonyak vagyunk a félreértések, hiedelmek, téves történelmi magyarázatok tisztázására, elfeledett nagyjaink sokszor tragikus vagy legalábbis szomorú magánéletének rejtelseire, hát a könyv második részében legalább ilyen kalandok várnak. Egy kissé lerövidített, megszerkesztett naplót olvashatunk, a szerző feljegyzéseit, amelyekben 1987. augusztus 11-től napról-napra rögzítette az Illés-kút feltárásának és rekonstrukciójának történetét. Tanács, Vízművek, Gázművek, kertészek, régészek, tűzoltók, katonaság, az Alfa mozi üzemeltetői, a Vörös Meteor bűvárai, a metrórépítés tervezőmérnökei, *Ráday Mihály* és a Városvédő (akkor még Városszépítő) Egyesület (emlékszünk, ugye, a híres kérdésre: – Ugyan kitől akarják megvédeni az elvtársak a várost?), a Műemlékfelügyelőség, a Kelet-Pesti Vendéglátóipari Vállalat... Az ember csak kapkodja a fejét, ki mindenki válik szereplőjévé ennek a csak látszólag egyszerű ügynek: megkeresni és lehetőleg helyreállítani egy számtalan helyen említett, elég jól (mármint a kutatás jóvoltából elég jól) lokalizálható, nem kis méretű mérnöki műtárgyat.

Hogyan talál egy maroknyi civil csapat anyagi forrásokat a forrásra? Mit tehet, ha hitegetik, becsapják, cserben hagyják, keresztbe tesznek? Ha a legközvetlenebb munkatárs megbízhatatlannak bizonyul, ha valaki megsértődik? Előbukkanó kövek, téglák sorsa, szigetelés, tetőcserép, vasrács és emléktábla: mindebből a gomolygásból bukkan elő ennek a sikersztorinak a végén a megújult, szépen felújított Illés-kút, hogy az ortodox egyház áldásával nyerje vissza igazi mivoltát.

S persze még nincs vége: mert a kútház területének tulajdonosa ma a Községi Egylet, amelynek kerítése mögé egyelőre nem könnyen lép földi halandó, használója viszont a Természettudományi Múzeum, amelynek ottani hónapjai-évei igencsak meg vannak számlálva... De a kötet lezárása előtti utolsó pillanatban jött a hír: az egyetem megbízásából végzett vízföldtani kutatások során kiemelték az alvó kútból a vízoszlopot, s az Illés-kút forrása életre kelt! ●

Buza Péter: Bandusia forrása. Városháza Kiadó 2016, 142 oldal.

A kötet 2800 forintos áron megvásárolható a kiadónál,

az Ötpacsirta utca 4. szám alatt, hétköznapokon, munkaidőben.

Jelezze előzetesen vételi szándékát a 06/20-258-9771-es mobilszámon vagy a kozarid@fszek.hu e-mail címen.

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

A BUDAPEST ANTIKVÁRIUM AJÁNLATA

VÁROSHÁZA PESTEN. STADTHAUS IN PESTH – METSZET

Megjelent: Hunfalvy János: Magyarország és Erdély eredeti képekben (1860)

Rajzolta: Rohbock Lajos (Ludwig). Színezetlen acélmetszet. Paszpartuban, léckeretben.

Képméret: 164x104 mm. Keretméret: 307x254 mm.

Ára: 16000 Ft

A metszet megvásárolható a Budapest Antikváriumban (1091 Budapest, Üllői út 11-13.).

További információ: www.budapestantikvarium.hu

GEORG KLEIN: HAZA HELYETT

Corvina Kiadó

Georg Klein magyar származású sejtbiológus, immunológus, onkológus, esszéíró 1947 óta Svédországban él. Az 1980-as évek óta megjelenő önéletrajzi munkáit, esszéköteteket, tudományfilozófiai írásait sok nyelven kiadták.

Haza helyett című memoárjában a gyerekkor, a háborús évek, a menekülés és megmenekülés, az emigráció és a tudományos életpálya történetét mondja el a tőle megszokott bölcsességgel, éleslátással, szellemességgel és tömörséggel.

Ára: 2990 Ft

SARAH CARR-GOMM: A KÓDOLT MŰVÉSZET

Holnap Kiadó

A művészeti alkotások megértéséhez kíván segítséget nyújtani ez a könyv. A tárgyalt művek többsége a késő középkor és a modern kor között keletkezett, amikor a figuratív művészeti stílus uralkodott. A könyv címszavai főként személyekről szólnak, a mitológia, a történelem és a vallási élet szereplőit mutatják be. Az ismert és kevésbé ismert műalkotásokkal gazdagon illusztrált kiadványt böngészve az olvasó számára könnyedén megfejthetővé válik „a művészet kódja”.

Ára: 3900 Ft